

DOMSTOLENS DOM
den 14 december 2000 *

I mål C-110/99,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG), från Bundesfinanzhof (Tyskland), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Emsland-Stärke GmbH

och

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

angående tolkningen av artiklarna 10.1 och 20.2—6 i kommissionens förordning (EEG) nr 2730/79 av den 29 november 1979 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 317, s. 1), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EEG) nr 568/85 av den 4 mars 1985 (EGT L 65, s. 5),

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G.C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena C. Gulmann, A. La Pergola, M. Wathelet och V. Skouris samt domarna D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet, P. Jann, L. Sevón (referent), R. Schintgen och F. Macken,

generaladvokat: S. Alber,

justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Emsland-Stärke GmbH, genom advokaten B. Festge, Hamburg,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom K.-D. Borchardt, rätts-tjänsten, i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 14 mars 2000 av: Emsland-Stärke GmbH och kommissionen,

och efter att den 16 maj 2000 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Bundesfinanzhof har genom beslut av den 2 februari 1999, som inkom till domstolen den 31 mars 1999, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG) ställt två frågor om tolkningen av artiklarna 10.1 och 20.2—6 i kommissionens förordning (EEG) nr 2730/79 av den 29 november 1979 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 317, s. 1), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EEG) nr 568/85 av den 4 mars 1985 (EGT L 65, s. 5) (nedan kallad förordning nr 2730/79).

- 2 Frågorna har uppkommit i en tvist mellan bolaget Emsland-Stärke GmbH (nedan kallat Emsland-Stärke) och Hauptzollamt Hamburg-Jonas (nedan kallat HZA) angående frågan huruvida Emsland-Stärke har rätt till fast exportbidrag för export till Schweiz av potatisstärkelsebaserade och vetestärkelsebaserade produkter under perioden april—juni 1987.

Tillämpliga bestämmelser

- 3 Vid tidpunkten då de i målet vid den nationella domstolen aktuella händelserna ägde rum återfanns villkoren för beviljande av exportbidrag för samtliga jordbruksprodukter i förordning nr 2730/79.

4 I artikel 9.1 första stycket i denna förordning stadgas följande:

”Utan att det påverkar bestämmelserna i artiklarna 10, 20 och 26 skall bidraget betalas ut först sedan det styrkts att de produkter för vilka exporttullformali-
terna har fullgjorts, inom 60 dagar från den dag då dessa formaliteter fullgjordes,
har

— nått sin bestämelseort i oförändrat skick i sådana fall som avses i artikel 5

eller

— i annat fall lämnat gemenskapens geografiska territorium i oförändrat
skick.”

5 Artikel 10.1 i förordning nr 2730/79 har följande lydelse:

”Betaling av ett rörligt eller fast bidrag skall i följande fall ske, inte enbart på
villkor att produkten har lämnat gemenskapens geografiska område, utan
också — utom när den på grund av force majeure förstörts under transport —
att den har importerats till tredje land eller, i tillämpliga fall, till ett bestämt tredje
land inom den tid som anges i artikel 31:

a) Det råder starkt tvivel om produktens faktiska bestämelseort.

- b) Produkten kan komma att återinföras till gemenskapen på grund av skillnaden mellan bidraget för den exporterade produkten och de importavgifter som tillämpades för en identisk produkt den dag då exporttullformaliteterna fullgjordes.

I de fall som nämns i föregående stycke skall bestämmelserna i artikel 20.2—6 gälla.

De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna får dessutom kräva att ytterligare bevis läggs fram för att styrka att produkten faktiskt har släppts ut på marknaden i oförändrat skick i det importerande tredje landet.”

- 6 I artikel 20.2—6 i förordning nr 2730/79 stadgas följande:

”2. En produkt skall anses vara importerad när den har tullbehandlats för övergång till fri konsumtion i det berörda tredje landet.

3. Som bevis för att en produkt tullbehandlats för övergång till fri konsumtion skall ett av följande dokument visas upp:

- a) Ett tulldokument eller kopia eller fotokopia av ett sådant; kopians eller fotokopians riktighet skall bestyrkas av det organ som undertecknat

5. Dessutom skall exportören i samtliga fall där denna artikel är tillämplig lägga fram en kopia eller fotokopia av transportdokumentet.

6. I enlighet med artikel 38 i förordning nr 136/66/EEG, och motsvarande artiklar i övriga förordningar om den gemensamma organisationen av marknaderna, får kommissionen i särskilda fall, som skall fastställas, besluta att de importbevis som avses i punkterna 3 och 4 får anses ha lagts fram genom att ett visst dokument visas upp eller på annat sätt.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

7. Av beslutet om hänskjutande framgår att Emsland-Stärke mellan april och juni 1987 genom flera leveranser exporterade en potatisstärkelse- och vetestärkelsebaserad produkt med beteckningen Emes E till Schweiz. De angivna mottagarna var antingen Fuga AG (nedan kallat Fuga) eller Lukowa AG (nedan kallat Lukowa), bolag med säte på samma adress i Luzern (Schweiz), vilka har samma ledning och företräds av samma personer. Fakturorna var i samtliga fall ställda till Lukowa. På begäran av Emsland-Stärke och med beaktande av bland annat schweiziska tullklaringshandlingar och transporthandlingar beviljade HZA Emsland-Stärke exportbidrag.
8. Vid en senare av de tyska tullmyndigheternas spaningsenhet genomförd utredning framkom det att exportleveranserna av Emes E, omedelbart efter dessa produkters övergång till fri omsättning i Schweiz, transporterades tillbaka till Tyskland, i oförändrat skick och med samma transportmedel i ett nytt förfarande för extern gemenskapstransitering, vilket hade inletts av Lukowa. Varorna övergick till fri omsättning i Tyskland genom uppbörd av tillämpliga importtullar och importavgifter.

- 9 HZA omprövade genom beslut av den 16 maj 1991 sina beslut om beviljande av exportbidrag för dessa leveranser och återkrävde beviljade exportbidrag om totalt 66 722,89 DEM.
- 10 I maj och juni 1987 exporterade sökanden dessutom genom flera leveranser en vetestärkelsebaserad produkt med beteckningen Emsize W 2 till Schweiz. Mottagarna var även i dessa fall Fuga eller Lukowa. HZA beviljade åter exportbidrag.
- 11 Vid en senare av de tyska tullmyndigheternas spaningsenhet genomförd utredning framkom det att de ifrågavarande exportleveranserna, omedelbart efter det att de hade övergått till fri omsättning i Schweiz, transporterades till Italien, i oförändrat skick och med samma transportmedel i ett nytt förfarande för extern gemenskapstransitering, vilket hade inletts av Fuga. Varorna övergick till fri omsättning i Italien genom uppbörd av tillämpliga importtullar och importavgifter. Det företag som ombesörjde transporten tillställde Fuga fakturor för direkttransport av varorna från ursprungsorten i Tyskland till bestämmelseorten i Italien.
- 12 Genom beslut av den 22 juni 1992 omprövade HZA sina beslut om exportbidrag för dessa leveranser och återkrävde beviljade exportbidrag om sammanlagt 253 456,69 DEM.
- 13 Emsland-Stärke begärde omprövning av dessa beslut. HZA ändrade inte besluten. Emsland-Stärke väckte därför talan vid Finanzgericht.
- 14 Emsland-Stärke har vid ifrågavarande domstol anfört att det var felaktigt att återkräva exportbidragen, eftersom samtliga varor hade övergått till fri omsättning i Schweiz. Bolaget har påpekat att det är utrett vad beträffar tre leveranser

att varorna hade sålts i Schweiz, av Fuga till Lukowa, innan de återexporterades. Vidare har bolaget försäkrat att varorna inte återinfördes till gemenskapen i bedrägligt syfte och att bolaget saknade kännedom om vad köparna i Schweiz skulle göra med varorna.

- 15 Finanzgericht avslog överklagandet. Emsland-Stärke överklagade domen till Bundesfinanzhof och åberopade inför nämnda domstol att artikel 10.1 i förordning nr 2730/79 hade åsidosatts.
- 16 Bundesfinanzhof har noterat att det är ett krav enligt denna bestämmelse att bevisning om att varan har importerats till det tredje landet skall företes. I artikel 10.1 andra stycket i förordning nr 2730/79 hänvisas i detta avseende till de regler om bevisning vilka återfinns i artikel 20.2—6 i samma förordning och vilka även är tillämpliga i fråga om rörliga exportbidrag.
- 17 Bundesfinanzhof har konstaterat att Emsland-Stärke i målet vid den nationella domstolen, genom att inkomma med ett intyg om tullklarering, har visat att tullförfarandet för övergång till fri omsättning har genomförts. Denna typ av handling omfattas av artikel 20.2 i förordning nr 2730/79. Det framgår även av de transporthandlingar som sökanden i målet vid den nationella domstolen har inkommit med, och vilka man enligt artikel 20.5 får förete, att varorna i samtliga fall fysiskt har transporterats till det berörda tredje landet, i detta fall Schweiz, men att varorna dock genast har vidarebefordrats.
- 18 Den hänskjutande domstolen har angivit att det skulle föreligga skäl att bestämma vilken ytterligare bevisning om att varan har importerats som skulle kunna begäras för det fall att dessa handlingar inte skulle anses som tillräcklig bevisning i ett sådant fall som det förevarande. Om det exempelvis kan styrkas att varan har släppts ut på marknaden i det tredje landet genom att det visas att varan har vidareförsålts i nämnda land finns det anledning att precisera under vilka omständigheter en sådan försäljning skall godtas. Bundesfinanzhof har

noterat att man vad beträffar målet vid den nationella domstolen kan fråga sig, vad avser de tre leveranser som har vidareförsålts i det tredje landet, huruvida det nära ekonomiska och personliga förhållandet mellan de företag som varit inblandade i denna vidareförsäljning är sådant att en sådan transaktion inte kan godtas som bevis för import till det tredje landet.

19 Med hänsyn till ovanstående beslutade Bundesfinanzhof att vilandeförklara målet och hänskjuta följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Skall artikel 10.1 jämförd med artikel 20.2—6 i rådets förordning (EEG) nr 2730/79 tolkas på så sätt att en exportör förlorar sin rätt till exportbidrag enligt en bidragssats som är densamma för samtliga tredje länder, om den vara för vilken exportbidrag har utbetalats och som har sålts till en köpare med hemvist i ett tredje land, omedelbart efter övergången till fri omsättning i det ifrågavarande tredje landet har återinförts i gemenskapen i ett förfarande för extern gemenskapstransitering och, utan att något åsidosättande av regler har kunnat konstateras, har övergått till fri omsättning där genom uppbörd av importtullar och importavgifter?”

2) Skulle svaret på denna fråga bli ett annat om den i det ifrågavarande tredje landet bosatte köparen av varan säljer densamma till ett företag, som också har sitt säte i det ifrågavarande tredje landet och som har band av ekonomisk och personlig art till köparen, innan produkten återimporteras till gemenskapen?”

20 Domstolen finner att dessa frågor skall besvaras gemensamt.

Tolkningsfrågorna

Parternas argument

- 21 Emsland-Stärke har föreslagit att den första frågan skall besvaras så, att en exportör har rätt till exportbidrag under de omständigheter som avses i frågan. Bolaget har erinrat om att det i målet vid den nationella domstolen är fråga om bidrag som till beloppet är oberoende av varornas bestämmelseort och att det för att erhålla sådant bidrag är tillräckligt, med undantag för de fall som avses i artikel 10.1 första stycket a och b i förordning nr 2730/79, att visa att varorna har lämnat gemenskapens geografiska territorium.

- 22 Emsland-Stärke har även påpekat att varor enligt artikel 20.2 i förordning nr 2730/79 anses ha importerats till ett tredje land "när tullförfarandet för övergång till fri omsättning har genomförts i det tredje landet". Kriteriet att varorna skall ha övergått till fri omsättning, vilket objektivt kan kontrolleras, borde anses som tillräckligt, eftersom allvarlig rättsosäkerhet för bidragstagaren annars skulle uppkomma. I detta avseende har Emsland-Stärke understrukit att det förhållandet att varorna inte slutligt kvarstannat i det tredje landet är en följd av ett beslut som fattats på grundval av affärsmässiga överväganden av köparen, som är etablerad i ifrågavarande land.

- 23 Vad gäller den andra frågan, och närmare bestämt de varupartier som Fuga har vidareförsålt till Lukowa, är Emsland-Stärke av den uppfattningen att varorna på grund av det pris som satts och den mängd som sålts har haft en inverkan på den schweiziska marknaden för bearbetad stärkelse. Bolaget har anfört att det saknar betydelse att köparen var ett systerbolag till säljaren, eftersom varken försäljningsavtalet eller priset var fiktivt. Om importörens schweiziska systerbolag inte hade köpt varorna av importören skulle bolaget ha köpt samma mängd någon annanstans i Schweiz, eftersom det vid tidpunkten för köpet var i behov av just denna mängd bearbetad stärkelse.

- 24 Som svar på vad kommissionen har angivit angående missbruk av rättigheter har Emsland-Stärke vid sammanträdet åberopat dom av den 25 september 1984 i mål 117/83, Könecke (REG 1984, s. 3291), punkt 11, och anført att det skulle utgöra åsidosättande av legalitetsprincipen att återkräva exportbidraget eller i efterhand återkalla den erhållna förmånen, eftersom den allmänna principen om missbruk av rättigheter inte utgör en klar och entydig rättslig grund för vidtagande av sådana åtgärder.
- 25 Även om det skulle vara tillåtet med hänsyn till denna allmänna princip att återkräva den erhållna förmånen skulle sökanden i målet vid den nationella domstolen ändå inte vara rätt adressat för återbetalningskravet, eftersom det inte är sökanden, utan dess schweiziske köpare, som återimporterat varorna.
- 26 HZA, som inte har inkommit med yttrande till domstolen, men vars ståndpunkt har sammanfattats av den hänskjutande domstolen, anser att gemenskapslagstiftaren i de bestämmelser som återfinns i artikel 10 i förordning nr 2730/79 jämförd med artikel 20 i samma förordning inte har uppställt olika villkor för beviljande av fast respektive rörligt exportbidrag. Enligt HZA kan även fast exportbidrag endast beviljas om varan är av betydelse på den aktuella marknaden i det tredje landet och omfattas av de lagar som styr denna marknad. Att en handling som upprättats av tullmyndigheten företes, och av vilken framgår att varan har övergått till fri omsättning i detta land, innebär endast att det föreligger en presumtion för detta, vilken dock kan motbevisas.
- 27 Kommissionen har uppgivit att det vid den i målet vid den nationella domstolen aktuella tidpunkten inom stärkelsesektorn förelåg en betydande skillnad mellan de belopp till vilka exportbidrag respektive produktionsbidrag uppgick, då det förstnämnda bidraget var nästan dubbelt så högt som det sistnämnda. Den tredje faktor som gjorde triangulär handel lönsam var att importtullarna var synnerligen låga. Varorna exporterades först till ett tredje land och återimporterades därefter till gemenskapen med samma transportmedel.
- 28 Kommissionen har ställt sig tveksam till att artikel 10 i förordning nr 2730/79 skulle vara tillämplig i ett fall som det som föreligger i målet vid den nationella domstolen.

- 29 Kommissionen har påpekat att det föreligger tre olika villkor för rätt till fast exportbidrag.
- 30 Det första villkoret är det allmänna villkor som uppställs i artikel 9.1 i förordning nr 2730/79, nämligen att varan i oförändrat skick skall ha lämnat gemenskapens geografiska territorium. Detta villkor är uppfyllt vad gäller de varor som är i fråga i målet vid den nationella domstolen.
- 31 I artikel 10.1 första och andra stycket i förordning nr 2730/79 stadgas dessutom att ett andra villkor måste vara uppfyllt för att rätt till exportbidrag skall föreligga, nämligen att produkten har importerats till ett tredje land, om det föreligger allvarliga tvivel beträffande varans verkliga bestämmelseort eller om varan kan tänkas återinföras till gemenskapen till följd av skillnaden mellan de belopp till vilka exportbidrag respektive importtullar uppgår. Enligt kommissionens uppfattning framgår det såväl av bestämmelsernas ordalydelse som av deras systematik att de omständigheter under vilka detta villkor uppställs måste föreligga redan från början, det vill säga innan bidraget beviljas. Stöd för denna tolkning återfinns i domstolens dom av den 9 augusti 1994 i mål C-347/93, Boterlux (REG 1994, s. I-3933).
- 32 Kommissionen har i detta avseende vad beträffar målet vid den nationella domstolen noterat att HZA fick kännedom om att varorna hade återsänts till gemenskapen och begärde ytterligare bevisning först efter det att bidraget hade beviljats och efter de tyska tullmyndigheternas spaningsenhets utredning.
- 33 Kommissionen har dessutom understrukit att även om omständigheterna i målet vid den nationella domstolen nog är sådana att även det andra villkoret skall uppfyllas, eftersom det föreligger en betydande skillnad mellan de belopp till vilka exportbidrag respektive importtullar uppgick, har bevisning att detta villkor var uppfyllt företetts i enlighet med bestämmelsen.

- 34 Det tredje villkoret, varom stadgas i artikel 10.1 tredje stycket i förordning nr 2730/79, kan uppställas i vissa undantagsfall. I sådana undantagsfall kan medlemsstaternas behöriga myndigheter kräva ytterligare bevisning för att varan faktiskt har släppts ut på marknaden i det tredje land till vilket den importerats. Kommissionen har förtydligat att begreppet undantagsfall enligt dess mening skall förstås som exempelvis ett embargo, varvid särskilda bestämmelser antas för att undvika att embargot kringgås, vilket skulle kunna ske om varan transporterades med en omväg över ett annat tredje land.
- 35 Vad gäller det sistnämnda villkoret anser kommissionen att bestämmelsen vari det återfinns inte kan användas för att bekämpa sådant missbruk av rättigheter som upptäcks vid kontroller som genomförs i efterhand, det vill säga efter utbetalning av exportbidraget. Liksom beträffande det andra villkoret för rätt till bidrag är det fråga om en bestämmelse vari, på grundval av objektiva kriterier, vissa förhållanden beaktas vilka gör det nödvändigt att uppställa strängare villkor för utbetalning av exportbidrag. I ett fall som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen utgör denna bestämmelse inte tillräcklig grund för återkrav av beviljat exportbidrag.
- 36 Även om förordning nr 2730/79 enligt kommissionens mening inte utgör en rättslig grund för återkrav av exportbidrag, anser kommissionen dock att det för denna fråga, med hänsyn till omständigheterna i målet vid den nationella domstolen, är relevant att utreda huruvida det har förekommit missbruk av rättigheter.
- 37 I detta hänseende har kommissionen nämnt artikel 4.3 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT L 312, s. 1). I denna bestämmelse anges följande: "Beroende på omständigheterna skall handlingar leda till att en förmån inte beviljas eller till att den dras in om handlingarna bevisligen har till syfte att leda till att någon får en förmån som strider mot målen i den gemenskapslagstiftning som är tillämplig i det enskilda fallet därför att de villkor som krävs för att få förmånen har [uppfyllts på ett] konstruerat [sätt]."

- 38 Denna bestämmelse var visserligen inte tillämplig vid den tidpunkt då händelserna i målet vid den nationella domstolen ägde rum, men kommissionen anser att den nämnda bestämmelsen endast ger uttryck för en allmän rättsprincip som redan gällde i gemenskapens rättsordning. Kommissionen har påpekat att denna allmänna rättsprincip om missbruk av rättigheter finns i nästan samtliga medlemsstater och att den redan har tillämpats i domstolens praxis, även om domstolen inte uttryckligen har uttalat att den är en allmän rättsprincip inom gemenskapsrätten. Kommissionen har i detta avseende hänvisat till domen av den 11 oktober 1977 i mål 125/76, Cremer (REG 1977, s. 1593), av den 27 oktober 1981 i mål 250/80, Töpfer m.fl. (REG 1981, s. 2465) och av den 3 mars 1993 i mål C-8/92, General Milk Products (REG 1993, s. I-779), samt till generaladvokaten Tesaurus förslag till avgörande i mål C-441/93, Pafitis m.fl. (dom av den 12 mars 1996, REG 1996, s. I-1347).
- 39 Kommissionen har hävdats att det för att missbruk av rättigheter skall anses föreligga krävs att tre faktorer samtidigt föreligger:
- En objektiv faktor, nämligen bevis för att de villkor som krävs för att få en förmån har uppfyllts på ett konstruerat sätt, det vill säga att den affärsrättsliga transaktionen inte har genomförts i ett ekonomiskt syfte, utan enbart för att erhålla det ekonomiska stöd från gemenskapens budget som följer av transaktionen. Detta kräver en analys från fall till fall, såväl av de ifrågavarande gemenskapsbestämmelsernas innebörd och syfte som av vilket förhållningssätt en aktsam näringsidkare, som bedriver sin verksamhet i enlighet med tillämpliga bestämmelser och gott handelsskick inom den ifrågavarande sektorn, skulle ha.
 - En subjektiv faktor, nämligen att affärstransaktionen i fråga skall ha genomförts väsentligen i syfte att leda till att någon får en ekonomisk förmån som inte är förenlig med målsättningen för gemenskapsbestämmelserna.
 - En processuell faktor avseende bevisbördan, vilken åligger den nationella behöriga myndigheten. I de mest allvarliga fallen av missbruk av rättigheter

skulle även indicier, vilka eventuellt kan leda till att bevisbördan överflyttas, kunna godtas.

- 40 Det ankommer på den nationella domstolen att utreda huruvida samtliga dessa olika faktorer föreligger.
- 41 Kommissionen har emellertid påpekat att, vad beträffar den objektiva faktorn, den ekonomiska vinningen i målet vid den nationella domstolen var betydande med hänsyn till skillnaden mellan de belopp till vilka exportbidrag respektive importtullar uppgick, till att den tid som förflöt mellan exporten och varornas återkomst till gemenskapen var mycket kort och till att samma transportmedel användes.
- 42 Vad gäller den subjektiva faktorn uppgav kommissionen inledningsvis att det inte var möjligt att slutgiltigt ta ställning enbart med ledning av vad den hänskjutande domstolen har angivit och att det var nödvändigt att få klarhet i vilka förhållandena var mellan Emsland-Stärke och de slutliga köparna i Tyskland och i Italien för att kunna utreda huruvida det var fråga om en planerad "rundgång". Vid sammanträdet ändrade kommissionen dock sitt ställningstagande och hävdade att frågan i målet är huruvida sökanden i målet vid den nationella domstolen och de schweiziska köparna har agerat i samförstånd och att frågan huruvida den slutliga mottagaren hade kännedom om rundgången inte är avgörande.
- 43 Kommissionen har följaktligen föreslagit att följande skall tillfogas svaret på den första frågan: "Med hänsyn till den rättsliga princip om missbruk av rättigheter som gäller inom gemenskapsrätten skall ekonomiska förmåner inte beviljas och i förekommande fall dras in retroaktivt om det visas att affärstransaktionerna i fråga har till syfte att leda till att någon får en förmån som strider mot målsättningen i tillämpliga gemenskapsbestämmelser i den meningen att de villkor som krävs för att få förmånen har uppfyllts på ett konstruerat sätt."

- 44 Kommissionen har med hänsyn till svaret på den första frågan ansett det överflödigt att besvara den andra frågan.
- 45 Kommissionen har dock påpekat att det föreligger en skillnad mellan den bevisning vilken skall inges avseende det andra respektive det tredje villkoret för rätt till exportbidrag. För att visa att det andra villkoret är uppfyllt är det tillräckligt att förete tullklareringshandlingar, medan man vad avser det tredje villkoret därutöver måste inkomma med affärshandlingar. I detta hänseende måste avtal om vidareförsäljning av de ifrågavarande varorna anses som affärshandlingar. Dessa handlingars bevisvärde minskas dock betydligt om de ifrågavarande varorna innan de återimporteras till gemenskapen vidareförsäljs av köparen, som är bosatt i det berörda tredje landet, till ett företag som likaledes har sitt säte i detta tredje land och med vilket han har band av personlig och ekonomisk art.

Domstolens bedömning

- 46 Domstolen konstaterar inledningsvis att samtliga formella villkor enligt förordning nr 2730/79 för beviljande av fast exportbidrag är uppfyllda, vad beträffar de i målet vid den nationella domstolen aktuella transaktionerna.
- 47 Varorna uppfyllde nämligen villkoret att de skall ha lämnat gemenskapens geografiska territorium, vilket uppställs i artikel 9.1.
- 48 Vad beträffar de andra villkor som avses i artikel 10.1 i förordning nr 2730/79 skulle dessa endast ha kunnat uppställas innan stödet beviljades. Detta framgår tydligt av denna bestämmelses ordalydelse, enligt vilken betalning skall ske "på

villkor att produkten... har importerats till tredje land” samt av det nionde övervägandet i förordning nr 2730/79, som har samma ordalydelse.

- 49 Stöd för denna slutsats återfinns i domen i det ovannämnda målet *Boterlux*. I punkt 30 i denna dom uttalade domstolen, som tolkade en bestämmelse som är jämförbar med artikel 10.1 i förordning nr 2730/79, att medlemsstaterna även kan kräva bevis på övergång till fri omsättning i ett tredje land innan ett fast bidrag beviljas, om det misstänks eller är utrett att missbruk har förekommit.
- 50 Med hänsyn till att de konkreta förhållandena beträffande den transaktion som är i fråga i målet vid den nationella domstolen är sådana att missbruk av rättigheter, nämligen rent formell utförsel från gemenskapens territorium enbart i syfte att erhålla exportbidrag, kan misstänkas föreligga finns det dock anledning att utreda huruvida förordning nr 2730/79 utgör hinder för återkrav av ett redan beviljat bidrag.
- 51 I detta hänseende framgår det av domstolens praxis att tillämpningen av gemenskapsbestämmelser inte kan utsträckas till att omfatta sådana förfaranden från näringsidkares sida som utgör missbruk av rättigheter (se domen i det ovan nämnda målet *Cremer*, punkt 21). Domstolen har även funnit att det förhållandet att import- och exporttransaktioner inte genomförs inom ramen för normala affärstransaktioner utan endast för att genom missbruk av rättigheter erhålla monetära utjämningsbelopp kan utgöra hinder för beviljande av sådana monetära utjämningsbelopp (se domen i det ovannämnda målet *General Milk Products*, punkt 21).
- 52 För att det skall kunna fastställas att det är fråga om ett sådant förfarande som utgör missbruk av rättigheter krävs det dels att vissa objektiva förhållanden skall föreligga varav det framgår att målsättningen med den berörda gemenskapsbestämmelsen inte har uppnåtts, trots att de villkor som uppställs i bestämmelsen formellt har uppfyllts.

- 53 Vidare krävs det att en subjektiv faktor föreligger, nämligen en avsikt att erhålla en förmån som följer av gemenskapsbestämmelserna genom att konstruera de omständigheter som krävs för att få förmånen. Att det föreligger en sådan subjektiv faktor kan bland annat visas genom att det bevisas att den exportör inom gemenskapen som uppbär bidraget har agerat i samförstånd med varuimportören i det tredje landet.
- 54 Det ankommer på den nationella domstolen att fastställa huruvida dessa två faktorer föreligger. Bevisning kan föras i enlighet med nationella bestämmelser, såvitt detta inte inkräktar på gemenskapsrättens effektivitet (se, för ett motsvarande synsätt, bland annat dom av den 21 september 1983 i mål 205/82—215/82, Deutsche Milchkontor m.fl., REG 1983, s. 2633, punkterna 17—25 och 35—39, svensk specialutgåva, volym 7, s. 233, av den 15 maj 1986 i mål 222/84, Johnston, REG 1986, s. 1651, punkterna 17—21, svensk specialutgåva, volym 8, s. 597, av den 8 februari 1996 i mål C-212/94, FMC m.fl., REG 1996, s. I-389, punkterna 49—51, och av den 15 juni 2000 i de förenade målen C-418/97 och C-419/97, ARCO Chemie Nederland m.fl., REG 2000, s. I-4475, punkt 41).
- 55 Bundesfinanzhof anser att det framgår av de faktiska omständigheter som beskrivs i den första tolkningsfrågan att gemenskapsbestämmelsernas målsättning inte har uppnåtts. Det ankommer följaktligen på nämnda domstol att därutöver utreda huruvida gemenskapsexportörens avsikt är att erhålla en förmån som följer av gemenskapsbestämmelserna genom att genomföra en konstruerad transaktion.
- 56 Till skillnad från vad Emsland-Stärke har anfört strider skyldigheten att återbetala de bidrag som mottagits inte mot legalitetsprincipen såvida det befinns utrett att de två faktorer, vilka tillsammans innebär att missbruk av rättigheter är för handen, föreligger. Skyldigheten till återbetalning är då nämligen inte en sanktion, för vilken det krävs en klar och entydig rättslig grund, utan helt enkelt konsekvensen av konstaterandet att villkoren för att få den förmån som följer av

gemenskapsbestämmelserna har uppfyllts på ett konstruerat sätt, vilket innebär att det beviljade stödet har utbetalats utan grund och att återbetalningsskyldighet följaktligen är motiverad.

- 57 Argumentet att gemenskapsexportören inte skulle kunna vara föremål för återkrav eftersom det inte är han som har återimporterat varan kan inte heller godtas. Återimporten av varan är endast en av de faktiska omständigheter som gör det möjligt att fastställa att bestämmelsens målsättning inte har uppnåtts. Dessutom är det exportören som utan grund uppstår den förmån som exportbidraget utgör när han genomför en konstruerad transaktion för att kunna erhålla denna förmån.
- 58 Vad gäller den andra fråga som den hänskjutande domstolen har ställt konstaterar domstolen att det förhållandet att varan innan den återimporterades till gemenskapen vidareförsålades av köparen, som hade hemvist i det berörda tredje landet, till ett företag med vilket denne har band av personlig och ekonomisk art och som också är etablerat i detta land inte innebär att det är uteslutet att den ifrågavarande exporten till det tredje landet utgör ett sådant förfarande från gemenskapsexportörens sida vilket utgör missbruk av rättigheter. Tvärtom utgör detta en av de faktiska omständigheter som kan beaktas av den nationella domstolen vid bedömningen huruvida transaktionen i fråga är av konstruerad karaktär.
- 59 Med hänsyn till ovanstående skall frågorna besvaras så, att artiklarna 9.1, 10.1 och 20.2—6 i förordning nr 2730/79 skall tolkas så, att en gemenskapsexportör kan frångämmas rätt till erhållande av fast exportbidrag om en vara som sålts till en köpare med hemvist i ett tredje land och för vilken exportbidrag har utgått, omedelbart efter sin övergång till fri omsättning i det berörda tredje landet har återinförts till gemenskapen i ett förfarande för extern gemenskapstransitering i

syfte att den där, utan att det kan fastställas att några gemenskapsbestämmelser åsidosätts, genom uppbörd av importtullar och importavgifter skall övergå till fri omsättning och att en sådan transaktion utgör ett sådant förfarande från den ifrågavarande gemenskapsexportörens sida vilket utgör missbruk av rättigheter.

En förutsättning för att det skall kunna fastställas att det är fråga om ett sådant förfarande som utgör missbruk av rättigheter är att den ifrågavarande gemenskapsexportörens avsikt är att erhålla en förmån som följer av gemenskapsbestämmelser genom att på ett konstruerat sätt uppfylla villkoren för att få förmånen. Bevisning i denna fråga skall framläggas inför den nationella domstolen i enlighet med nationell rätt, exempelvis genom att det visas att nämnde exportör har agerat i samförstånd med den som importerat varan i det tredje landet.

Det förhållandet att en vara innan den återimporteras till gemenskapen har sålts av köparen, som har sitt hemvist i det berörda tredje landet, till ett företag med vilket denne har band av personlig och ekonomisk art och som likaledes är etablerat i nämnda land är en av de faktiska omständigheter som kan beaktas av den nationella domstolen vid utredning av huruvida rekvisiten för återbetalningsskyldighet avseende exportbidragen är uppfyllda.

Rättegångskostnader

⁶⁰ De kostnader som har förorsakats kommissionen, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhål-

lande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående de frågor som genom beslut av den 2 februari 1999 har ställts av Bundesfinanzhof — följande dom:

Artiklarna 9.1, 10.1 och 20.2—6 i kommissionens förordning (EEG) nr 2730/79 av den 29 november 1979 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EEG) nr 568/85 av den 4 mars 1985, skall tolkas så, att en exportör inom gemenskapen kan fränkännas rätt till fast exportbidrag om en vara som sålts till en köpare med hemvist i ett tredje land och för vilken exportbidrag har utgått, omedelbart efter dess övergång till fri omsättning i det berörda tredje landet har återinförts till gemenskapen i ett förfarande för extern gemenskaps-transitering i syfte att den där, utan att det kan fastställas att några gemenskapsbestämmelser åsidosätts, genom uppbörd av importtullar och importavgifter skall övergå till fri omsättning och att en sådan transaktion utgör ett

sådant förfarande från den ifrågavarande gemenskapsexportörens sida vilket utgör missbruk av rättigheter.

En förutsättning för att det skall kunna fastställas att det är fråga om ett sådant förfarande som utgör missbruk av rättigheter är att den ifrågavarande gemenskapsexportörens avsikt är att erhålla en förmån som följer av gemenskapsbestämmelser genom att på ett konstruerat sätt uppfylla villkoren för att få förmånen. Bevisning i denna fråga skall framläggas inför den nationella domstolen i enlighet med nationell rätt, exempelvis genom att det visas att nämnde exportör har agerat i samförstånd med den som importerat varan till det tredje landet.

Det förhållandet att en vara innan den återimporteras till gemenskapen har sålts av köparen, som har sitt hemvist i det berörda tredje landet, till ett företag med vilket denne har band av personlig och ekonomisk art och som likaledes är etablerat i nämnda land är en av de faktiska omständigheter som kan beaktas av den nationella domstolen vid utredning av huruvida rekvisiten för återbetalningsskyldighet avseende exportbidragen är uppfyllda.

Rodríguez Iglesias	Gulmann	La Pergola
Wathelet	Skouris	Edward
Puissochet	Jann	Sevón
Schintgen	Macken	

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 december 2000.

R. Grass

G.C. Rodríguez Iglesias

Justitiesekreterare

Ordförande